

15. MAPOVÁNÍ SOCIÁLNÍHO PROSTŘEDÍ, VÝSLEDKY MONITORINGU

Pro účely monitoringu sociálního, lokálního prostředí předkladatel projektu realizoval potřebná šetření a aktivity, ve spolupráci s jednotlivými zařízeními, organizacemi, které mj. ve své kompetenci mají sociální práci s rodinou a dětmi. Spolupracoval s orgány SPOD obecního úřadu obce s rozšířenou působností, a to MÚ Orlová a Magistrátem města Karviná. V těchto obcích také proběhly společné konzultace, týkající se problematiky rodiny a dětí v souvislosti se zřízením Komunitního klubu pro rodiče a děti, jako nové inovativní služby pro rodiny. Pro rodiče, matky s dětmi probíhaly úvodní workshopy, informativní schůzky v azylových zařízeních, ale také v daných lokalitách. Rovněž tak byly realizovány rozhovory s PČR, Obecní policií, která kromě svých základních povinností monitoruje vybrané lokality města, drogovou scénu, násilí v rodině, děti, mladistvé osoby bezprizorně toulající se po městě v pozdních večerních hodinách a ve spolupráci s příslušnými institucemi řeší problematiku šikany, záškoláctví, ale také konflikty v rodině v případě, že je nutný zásah policie či obecní policie. Z rozhovoru s těmito složkami se jako vhodné jeví zřízení Komunitního klubu pro rodiče a děti v různých lokalitách obcí.

KDE JSME DATA ZÍSKALI?

- Azylové domy:
  - » Karviná 2 – počty klientů
  - » Orlová 1 – počet klientů
- Městská policie Karviná, Orlová – počty zásahů u mladistvých osob, v rodinách s dětmi
- Úřad práce, kontaktní pracoviště Karviná – statistické údaje (vyplácení dávek pro rodiny s dětmi)
- Orgány sociálně právní ochrany dětí Karviná, Orlová – roční statistická data o počtu ohrožených rodin
- Dotazník do škol pro pedagogy a další odbornou veřejnost, rozhovory – základní školy
- Anketa pro veřejnost
- Vytipování problematických lokalit ve městech
- Zjištění, jaká jiná zařízení pracují s dětmi a rodinami ve městě Karviná, Orlová – jakou formou
- Sociální služby – nízkoprahová zařízení ve městě pro klienty ve věku do 15 let
  - » Karviná: 4 zařízení
  - » Orlová: 1 zařízení

ORGÁN SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ

Pro monitoring prostředí byly osloveny Orgány sociálně právní ochrany dětí v Karviné a Orlové. Činnosti, které vyplývají ze zákona č.359/1999 zahrnují:

- **Poradenská činnost**
- **Výchovná opatření**
- **Opatření na ochranu dětí**
- **Péče o děti vyžadující zvýšenou pozornost**

Ze statistických údajů OSPOD Karviná zjišťujeme, že v roce 2018 OSPOD eviduje 100 případů rodin, které můžeme zařadit mezi rodiny s výchovnými problémy, dále 198 dětí v péči kurátora pro děti a mládež, počet dětí, které spáchaly TČ, 79 a přestupky 36. Zaznamenáváme počty dětí a mladistvých, kteří museli být odebráni z rodiny a to z důvodů výchovných problémů a problémů v rodině. Tato čísla ukazují, že je velmi potřebná komplexní sociální práce s rodiči a dětmi společně.

ÚŘAD PRÁCE

Rovněž z dostupných statistických údajů úřadu bylo možné získat mnoho informací o dané lokalitě v rámci nejbližší pobočky Úřadu práce. Zveřejněná měsíční statistická data <https://portal.mpsv.cz/sz/stat> vypovídají o míře nezaměstnanosti v dané lokalitě, věkové a vzdělanostní úrovni obyvatel této lokality apod. O možných nabídkách práce a volných místech v regionu, možnost vzdělávání a rekvalifikací. **K 31. 12. 2018 evidoval Úřad práce ČR (ÚP ČR)** na svých krajských pobočkách a jejich kontaktních pracovištích **celkem 231 534 uchazečů o zaměstnání**, přičemž ženy tvoří více než polovinu. Podíl nezaměstnaných osob v ČR činí 3,1 %.

Pro srovnání uvádíme statistické údaje k 31. 12. 2018.

Město	Počet nezaměstnaných osob	Podíl nezaměstnaných osob	Volná místa
Karviná	11 342	6,9 %	2 219
Most	4 234	5,7 %	1 848
Olomouc	4 284	2,8 %	4 836
Karlovy Vary	2 154	2,9 %	3 990

Dalšími důležitými daty jsou informace o poskytovaných dávkách hmotné nouze a dávkách státní sociální podpory /mezi základní řadíme: příspěvek na dítě, příspěvek na bydlení, rodičovský příspěvek, porodné, pohřebné/ v daném regionu.

Byl zpracován dotazník pro instituce, školy a ostatní zařízení. Dotazník obsahuje 14 položek viz příloha, které jsou zaměřené na potřebnost řešení problematiky rodin, sociálního prostředí a koncepční řešení situace rodin v lokalitě. Dotazník jsme použili pro města Karviná a Orlová. V Orlové z důvodu zřízení experimentálního Klubu pro rodiče a děti a pro realizaci evaluace projektu. Zřízení Klubu bylo konzultováno s pracovníky Městského úřadu Orlová a sociálním odborem, oddělením SPOD. Rozdáno

bylo 50 ks dotazníků, návratnost 25, tj. 50 %. Z rozboru dotazníků zjišťujeme, že respondenti kladou důraz na:

- Chybějící, či nedostatečná péče o děti v rodinách
- Sociální problémy rodin související s podvýživou dětí až nedostatečnou výživou dětí, podmínkami bydlení a hygienou
- Další faktorem je demoralizace společnosti
- Alkohol, drogy
- Trestná činnost
- Anonymita prostředí

Z hlediska aktivit směřujících k řešení sociálních problémů v lokálním prostředí, komunitě, jednoznačně převažují názory respondentů v oblasti:

- Organizování tematicky zaměřených klubových a zájmových aktivit pro rodiče a děti
- Potřebnost realizace nových sociálních služeb pro rodiny s dětmi
- Organizování edukativních programů pro rodiče
- Pomoc rodinám v oblasti péče o děti a také v oblasti právních problémů
- Realizace svépomocných skupin rodičů

Pokud se jedná o sociální práci, převažují názory, doporučení k větší aktivitě sociálních pracovníků v práci s komunitou a terénní sociální práce. Respondenti doporučují větší počet sociálních pracovníků pro práci s rodinou v terénu, jak rovněž rozšíření počtu dobrovolníků. Respondenti se vyjádřili i k představitelům obce a to ve smyslu jejich zájmu o problémy rodin v dané lokalitě.

Pro širokou veřejnost byla zpracována anketa (v příloze), zaměřená na současné sociální služby pro rodiny s dětmi v obci, možnosti rozšíření nových služeb, tj. aktivity zaměřené na společnou práci s rodinou a dětmi. Bylo rozdáno 50 ks anket, návratnost 25, tj. 50 %.

Anketa mapovala názory respondentů na rozvoj potřebnosti dalších sociálních služeb pro rodiny s dětmi v lokalitě, posouzení vhodnosti společné sociální práce s rodiči a dětmi a společné aktivity rodičů a dětí při řešení jejich problémů, posouzení významu služby inovativní Klub pro rodiče a děti v dané komunitě.

- Respondenti se jednoznačně vyjádřili k potřebnosti společné činnosti rodičů a dětí při řešení jejich výchovných problémů, inovativního programu Komunitní klub pro rodiče a děti
- K individuální práci s jednotlivými rodinami
- Potřebnosti informovat rodiče o příčinách jejich problémů, které jsou důsledkem chybějících informací.

Výsledky ankety korespondují s odpověďmi k dané problematice, které byly získané dotazníkovým šetřením.

V rámci monitoringu byly zjišťovány informace a poznatky o situaci rodin v dané lokalitě, které byly předmětem šetření obcí Karviná a Orlová a jsou obsahem příslušných dokumentů. V materiálech Magistrátu Karviná a Orlová taková služba, kterou chceme realizovat, není uvedena (oblast síťování sociálních služeb pro rodiny s dětmi), což ale neznamená, že rodinné problematice není věnována pozornost; je však koncipována jiným způsobem. Prostudováním dokumentů zjišťujeme, že se prolínají některé informace, které jsme zjistili dotazníkovým šetřením, zvláště v oblasti trestní činnosti mladistvých, výchovných problémů v rodině, závislostního chování, nedostatečné péče o děti apod.

Většina služeb, které jsou uvedené v příslušných dokumentech, jsou charakterizovány jako jednotlivé služby pro děti včetně volnočasových, chybí však společný kontext práce, rodič – dítě, jehož obsahem je sociální práce v tom nejširším slova smyslu.

Zpracovatel projektu při mapování sociálního, lokálního prostředí vycházel z veřejně dostupných úředních dokumentů Magistrátu města Karviná a Městského úřadu Orlová, ze statistického výkazu o činnosti OSPOD Karviná, dále z rozhovorů s pracovníky školství, Obecní policie Karviná a pracovníky ostatních spolupracujících institucí.

Na základě monitoringu lokálního prostředí a všech dostupných zdrojů, potřebnost takové nadstavbové služby vyhodnocujeme SWOT analýzou následovně:

SWOT ANALÝZA			
VNITŘNÍ	Silné stránky (Strengths)	Slabé stránky (Weaknesses)	
	• Preferovaný zájem ze strany odborné veřejnosti • Preferovaný zájem občanů vybrané lokality • Žádná z institucí, které poskytují sociální služby, nemá takovou aktivitu • Dostupnost objektu, ve kterém mají být realizovány činnosti Komunitního klubu pro rodiče a děti • Podpora aktivity ze strany obce	• Obce nemusí projevit zájem o zřízení Komunitního klubu pro rodiče • Omezené finanční prostředky na další činnost klubu včetně materiálního zajištění • Chybějící odborný personál • Omezená spolupráce s OSPOD • Chybějící některé následné služby	
VNĚJŠÍ	Příležitosti (Opportunities)	Hrozby (Threats)	
	• Posílení rodin, koordinace rodinné problematiky v dané obci • Rozšíření aktivit pro rodiny, lze využít jako rozšíření aktivit ve stávající službě • Včasná pomoc rodinám, zamezení vyloučení rodin z dané lokality • Navázání lepší a konkrétnější spolupráce s dalšími odborníky v oblasti rodinné problematiky	• Chybějící finanční prostředky a materiální zajištění pro vybudování Klubu pro rodiče a děti • Nedostatek odborných pracovníků, případně jejich fluktuace • Nedostatečný zájem o aktivity ze strany rodičů • Chybějící podpora vedení obce pro takovou činnost	